Liikenne- ja viestintävaliokunnalle
Asia: HE 82/2017 vp

FiComin lausunto Suomen avaintavoitteista 2024 - 2029

Liikenne- ja viestintävaliokunnalle
Asia: E 58/2023

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta on pyytänyt kirjallista asiantuntijalausuntoa valtioneuvoston selvityksestä: Suomen avaintavoitteet EU-vaalikaudelle 2024-2029 / E 58/2023 vp

Suomen avaintavoitteet ovat kannatettavia ja on positiivista, että vaikuttamistyön ja aktiivisuuden merkitystä korostetaan. FiCom yhtyy käsitykseen, että yhtenäisen ja kilpailukykyisen Euroopan unionin kehittäminen vaatii sisämarkkinoiden vahvistamista. Korostamme myös avoimen internetin periaatteen vaalimista ja teknologian kehityksen täysimääräistä hyödyntämistä. Valtioneuvoston ylätason tavoitteiden saavuttamiseksi FiCom haluaa nostaa esiin seuraavat yksityiskohdat.

Digialalle tärkeintä on innovaatioihin ja investointeihin kannustava toimintaympäristö

- Arviolta 80 % telealaa koskevasta lainsäädännöstä tulee Euroopan unionista. Erityisesti datatalouteen ja kyberturvallisuuteen on tehty viime vuosina lukuisia uusia lakikokonaisuuksia. Seuraavan komission työohjelmassa on uusien avausten sijaan varmistettava kaikkien käynnissä olevien hankkeiden kansallinen eteneminen ja yhteisten sisämarkkinoiden aito rakentaminen harmonisoidun lainsäädännön päälle.
- Kilpailu on avaintekijä kehitettäessä EU:n digitaalisten markkinoiden innovaatioita. EU:n tulee kaikissa uusissa lainsäädäntöaloitteissa ottaa huomioon kilpailun edistäminen.
- Euroopan unioni on asettanut tavoitteen, jonka mukaan nopeudeltaan 100 Mbit/s oleva laajakaistayhteys on saatavilla kaikille kotitalouksille vuonna 2025, ja vuonna 2030 nopeuden pitää olla 1 Gbit/s. Tavoite edellyttää teleyrityksien toimintaympäristön kehittämistä, turhan hallinnollisen taakan keventämistä (telealan sääntelypaketin karsiminen) ja infran rakentamiseen liittyvää hallinnon sujuvoittamista.
- Internetin geopoliittinen jakautuminen on pyrittävä estämään. Euroopan unionin on hyödynnettävä omissa kehityshankkeissaan maailmanlaajuisia standardeja ja osallistuttava aktiivisesti niiden luomiseen.

Huomio kansalliseen implementointiin sekä tavoitteiden ja vaikutusten seurantaan

- Komission tulee panostaa olemassa olevan sääntelyn implementoinnin edistämiseen ja sen arviointiin, onko tehdyillä lainsäädäntöhankkeilla saavutettu niille asetetut tavoitteet. Viime vuosina annettuja säädöksiä ei ole ehditty panna täytäntöön, saati seurata niiden markkinavaikutuksia, kun uutta on jo tulossa. Sääntelyä on uskallettava myös purkaa.

- Esimerkiksi telealan sääntelypaketti annettiin vuonna 2018, ja se on edelleen implementoimatta osassa jäsenmaita. Aina ei ole myöskään paneuduttu uusien säädösten päällekkäisyyksiin. Sääntelypalikoita on rakennettu limittäin ja päällekkäin, jolloin uuden sääntelyvyöryn keskellä olemassa olevan sääntelyn tarkastelu on unohtunut.

Komission teknistä osaamista vahvistettava ja vaikuttavuusarvioinnit otettava käyttöön

- Komission oma hanke paremmasta sääntelystä on valitettavasti jäänyt toteuttamatta. Sen keskeisiä periaatteita ovat vaikutusarvioinnit, tietoon perustuva päätöksenteko sekä esitysten tarpeellisuuden arviointi, päällekkäisyyksien minimoimista unohtamatta. Vaikutusarviointien puuttuminen on jo pääsääntö, ei poikkeus. Komission teknisen osaamisen vahvistaminen on välttämätöntä.
- Tarvitaan rohkeutta lainsäädännön yksinkertaistamiseksi, hallinnon keventämiseksi ja avoimuuden lisäämiseksi. Näin tehostetaan sisämarkkinoiden toimintaa.
    - Komissio on linjannut, että lisäregulaatio tarkoittaa sääntelyn vähentämistä toisaalla. Esimerkkejä tällaisesta hallinnon keventämisestä ei kuitenkaan ole saatavissa. Suomen tulee EU-politiikassaan pyrkiä aktiivisesti viestintäalan sääntelyn purkamiseen.

Komissiolle delegoitavia toimivaltuuksia rajoitettava

- Komissiolle, jäsenmaiden ja parlamentin ulottumattomiin, delegoitavien toimivaltuuksien tulee olla tarkkarajaisia, oikeasuhtaisia, tarkoituksenmukaisia ja hyvin perusteltuja, eikä delegoiduilla säädöksillä saa muuttaa lainsäädännön keskeisiä osia ja siten ohittaa parlamentarismia. Komissiolle delegoitavien toimivaltuuksien määrä on kasvanut viime vuosina. Toimivaltuuksia tulee delegoida komissiolle vain välttämättömissä tilanteissa.

Telealan sääntelypaketin uudelleenarviointi tehtävä turhia säädöksiä purkaen

- Eurooppalaista teletoimialaa sääntelevä sähköisen viestinnän direktiivi on viestintämarkkinan erityissääntelyä yli kahden vuosikymmenen takaa. Sen pääasiallisena tavoitteena on ollut luoda yhtenäinen viestintäsektorin sisämarkkina Eurooppaan. Tarvetta näin yksityiskohtaiselle telemarkkinan sääntelylle ei nykypäivänä ole.
    - Päivitystä vaativia kohtia ovat esimerkiksi hyvin yksityiskohtainen kuluttajansuojan erityissääntely, josta on siirryttävä yleiseen kuluttajansuojalainsäädäntöön.
    - Huomattavan markkinavoiman (HMV) sääntely tulee poistaa telemarkkinoilta ja siirtyä yleiseen kilpailuoikeuteen. HMV-sääntely on ajalta, jolloin kansallisten puhelinyhtiöiden monopolit olivat vielä olemassa.
    - Yleispalveluvelvoitteelle (USO) ei ole enää tarvetta, koska perusviestintäpalvelut ovat kaikkien ja vähintään 4G-tasoinen matkapuhelinverkko lähes kaikkien saatavilla.
    - Satelliitit on otettava huomioon osana tietoliikenneratkaisuja. Teknologianeutraalius on merkittävä osa sääntelyä niin EU:n kuin kansallisellakin tasolla. Teknologioiden on annettava kilpailla keskenään, jotta niin kansalaisille kuin yrityksille syntyy parhaat palvelut.

Taajuuspolitiikan on oltava jatkossakin pääosin kansallista joustavuuden takaamiseksi

- EU:n on ylläpidettävä aktiivista taajuuspolitiikkaa ja tehtävä yhteistyötä yritysten kanssa. Tällä varmistetaan johtajuus maailmanlaajuisissa 6G-standardeissa ja päästään johtavaan asemaan uusien

teknologioiden, kuten tekoälyn, kvanttiteknologian, lohkoketjujen tai virtuaalimaailmojen kehittämisessä.

- EU-tasoisen taajuuspolitiikan on ohjattava jäsenmaita luopumaan vanhasta teknologiasta, jotta Euroopan kilpailukyky säilyy. Ylläpitokustannusten sijaan kannustetaan yrityksiä investoimaan uuteen. Samalla edistetään ilmastotavoitteiden ja puhtaan siirtymän saavuttamista, kyberturvallisuutta ja vapautetaan pääomia uusiin investointeihin varmistamalla taajuuksien tehokas käyttö.

Merikaapelistrategiaan vahva kyberturvallisuusnäkökulma

- Merikaapeleita koskevassa strategiassa on keskityttävä markkinaehtoisten keinojen vahvistamiseen yhteyksien lisäämiseksi. Merikaapeleiden rakentamisessa luvituskysymykset ovat usein merkittävä hidaste.
- EU:n on perustettava kaapelivaurioiden korjaukseen yhteiseurooppalainen yhteistyömalli.

Tarvitaan ICT-alan päästöjen yhteiseurooppalainen mittaristo

- Vertailukelpoista tietoa tarvitaan ICT-alan ja uusien murrosteknologioiden hiilijalanjäljestä ja siitä, miten tieto- ja viestintäteknologian avulla vähennetään muiden alojen päästöjä (hiilikädenjälki).

Kyberturvallisuutta kehitettävä EU-vetoisesti

- EU:n kyberturvallisuuden koordinointia tulee lisätä. Samalla on myös EU:n tasolla kehitettävä yritysten ja kyberturvallisuusviranomaisten välistä vahvaan luottamuksellisuuteen ja vapaaehtoisuuteen perustuvaa yhteistyötä.
- On varmistettava, että yritykset voivat seurata, miten viranomaisten niiltä keräämää haavoittuvuustietoa käsitellään ja jaetaan, myös rajojen yli. Näin edistetään eurooppalaista avoimuutta ja vastuullisuutta.

Pitkän aikavälin näkymä verkkoyksityisyydestä – GDPR arvioitava

- Hyödynnetään GDPR:n luomaa perustaa kansainvälisille datavirroille ja tietosuojalle. Tehdään tarvittavat korjaukset yhtenäisten GDPR-tulkintojen aikaansaamiseksi.
- Vähennetään tietosuoja-asetuksen hallinnollista monimutkaisuutta, jotta sen täytäntöönpano sekä kansalaisten suojeleminen tehostuvat.
- Ratkaistaan kestävästi pilvipalveluiden lainsäädäntöön sekä EU:n ja Yhdysvaltojen suhteeseen datansiirrossa liittyvät tietosuojahaasteet.
- Arvioidaan tietosuojatoimenpiteiden vaikutuksia eurooppalaisiin yrityksiin.

Elina Ussa
toimitusjohtaja
FiCom ry